

УДК 342.3

Віталій Волинець,

кандидат політичних наук, доцент

РОЛЬ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ У ДЕРЖАВОТВОРЧОМУ І ПРАВОТВОРЧОМУ ПРОЦЕСАХ В УКРАЇНІ

У статті досліджуються поняття і роль правоохоронної функції держави в аспекті практичної реалізації принципів правової, соціальної і демократичної держави в Україні. Автор визначає зміст правоохоронної функції, її зв'язок з іншими функціями сучасної держави, а також аналізує перспективи удосконалення її законодавчого забезпечення. Особлива увага надається питанням охорони і захисту прав людини в процесі реалізації правоохоронної функції.

Ключові слова: правоохоронна функція, правова держава, права і свободи людини і громадянина, правоохоронні органи, Конституція України, правова система.

Поступ України в напрямі реалізації закладених у Конституції принципів пріоритету прав і свобод людини і громадянина істотно підносить наукову і теоретичну вагу досліджень тих функцій держави, які безпосередньо пов'язані з забезпеченням правового статусу людини, охороною її прав і свобод, створенням загальних умов безпечного розвитку як окремих індивідів, так і їх колективів. Недарма, як зазначає відомий російський дослідник Л. Воєвдин, права і свободи людини і громадянина набувають сенсу лише у поєднанні з державними гарантіями їх надійної охорони, захисту і забезпечення [1]. У цьому контексті важливим завданням правової науки стає комплексне вивчення правоохоронної функції, яка на сьогоднішній день тлумачиться провідними вітчизняними і зарубіжними юристами як фундаментальна функція правової і демократичної держави.

Актуальність звернення до цієї проблематики в аспекті теорії держави і права зумовлюється декількома причинами. По-перше, не можна не зазначити, що протягом тривалого часу, поки принцип «людноцентричної» орієнтації права і правової системи не набув визнання серед вітчизняних дослідників (ми маємо на увазі часи домінування радянської правової парадигми, коли в центрі уваги завжди стояла держава та її інтереси, а саме право, за словами В. Шафірова, сприймалось як суворий, формальний, зовнішній та примусовий засіб обмеження людської свободи [2]), правоохоронна функція часто редукувалася виключно до завдань, що пов'язані з

підтриманням і забезпеченням державного правопорядку. У результаті чого такі цінності, як права людини та їх забезпечення, відходили на другий план і тлумачились виключно у контексті реалізації тих чи інших цілей і завдань «соціалістичної держави», що, зрештою, і описувалось поняттям «соціалістичний правопорядок». З цього погляду йшлося не стільки про взаємність відповідальності держави і суспільства (саме цей принцип, на думку Л. Летнянчина, становить одну з фундаментальних основ правової державності як такої [3]), скільки про переважно односторонній зв'язок, коли права держави мають незаперечний пріоритет над правами особи, а остання сприймається виключно як інструмент або засіб забезпечення тих чи інших потреб державного розвитку і державної політики.

Цілком очевидно, що загальна зміна державотворчої парадигми, про що писав В. Селіванов [4], спричинила потребу в переосмисленні як змісту правоохоронної функції, так і тих механізмів, завдяки яким вона має втілюватись у практичній діяльності Української держави. Це, у свою чергу, дало потужний поштовх загальнотеоретичним державно-правовим дослідженням правоохоронної функції, зумовило їх наукову значущість та актуальність.

По-друге, на сьогоднішній день дедалі більшого поширення набуває теорія, яка тлумачить права людини не лише як її потенційні можливості реалізовувати свою сутність, індивідуальні та соціальні інтереси у повсякденній практиці, а й як

специфічний зв'язок людини з державою, яка охороняє зазначені права, узаконює їх конституцією та забезпечує їх реалізацію в процесі цілеспрямованої державної діяльності у тих чи інших сферах [5]. Як зазначає М. Вітрук, правоохоронна функція пов'язана не лише з визнанням прав як можливостей індивіда, а насамперед з правовим нормативним регулюванням правоохоронної діяльності держави, регламентацією юридичних гарантій прав людини, забезпеченням їх нормальної реалізації та захистом від правопорушень [6]. З цього погляду, дослідження функцій держави (у першу чергу, її правоохоронної функції) приходять у безпосередній зв'язок з теорією прав людини, що відкриває нову сферу науково-юридичних пошуків, яка набуває дедалі більшої актуальності.

По-третє, необхідно наголосити, що процес реформування системи державної влади в сучасній Україні пов'язаний не просто з удосконаленням організації та структури тих чи інших органів державної влади, але, насамперед, з розробкою та запровадженням такої інституціональної та організаційної системи, яка б дозволила максимально ефективно реалізовувати всю гаму функцій сучасної держави. Тому, як доводить В. Скрипнюк, говорячи про правоохоронну функцію і про правоохоронні органи як такі, для яких боротьба зі злочинністю, безпосередня охорона законності, підтримання правопорядку тощо, становлять правовий зміст їхнього функціонування [7], слід мати на увазі не стільки певні локальні трансформації (йдеться про зміни на рівні окремих державних структур, органів, установ тощо), скільки загальне завдання системного і комплексного забезпечення правоохоронної функції. З огляду на це об'єктивується та актуалізується завдання наукової розробки загальної теорії реалізації правоохоронної функції, яка повинна включати у себе науково обґрунтоване поняття самої правоохоронної функції держави, а також чітке розуміння змісту та специфіки цієї функції в умовах демократичної, соціальної і правової держави.

Таким чином, ставлячи на меті нашого дослідження визначення ролі правоохоронної функції держави у державотворчому і правотворчому процесі в Україні, ми повинні вирішити такі конкретні завдання: а) визначити поняття правоохоронної функції держави, як воно тлумачиться у сучасній юридичній науці, а також її місце в загальній системі функцій держави, б) охарактеризувати зміст та основні

правові механізми забезпечення правоохоронної функції держави в Україні, в) окреслити перспективи правового удосконалення системи забезпечення правоохоронної функції на сучасному етапі державотворення і правотворення.

Загалом проблематика правоохоронної діяльності вже ставала предметом уваги як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Серед вітчизняних фахівців варто згадати насамперед імена П. Онопенка [8], А. Куліша [9], а також цікаві дисертаційні дослідження Т. Пікулі [10], Й. Горінецького [11], Ю. Загуменної [12]. Що ж до російських авторів, то тут варто назвати роботу А. Братка, який ще на початку 90-х років минулого століття вказував на роль правоохоронної системи та правоохоронної функції для розвитку успішної реалізації завдань правової держави [13]. Серед останніх робіт не можна не назвати монографію А. Артем'єва, глава друга якої повністю присвячена аналізу сутності та змісту правоохоронної функції сучасної держави [14]. Також слід вказати на дослідження О. Харченка, в якому порушується питання не просто про поняття правоохоронної функції та її зміст, а й про визначення її місця щодо інших напрямів діяльності сучасної держави [15]. Утім, попри наявність цілого ряду змістовних правових досліджень, слід зазначити, що наразі у вітчизняній юридичній науці бракує досліджень, які б визначали поняття правоохоронної функції в контексті загального вивчення специфіки функціонування і розвитку демократичної, правової і соціальної держави.

При цьому потреба у подібних розвідках навряд чи може викликати заперечення, адже, як доводить О. Скрипнюк, всі функції сучасної держави є тісно пов'язаними, а їх системний характер зумовлюється, насамперед, різноманітністю тих напрямів діяльності, які здійснюються державою для реалізації свого соціального призначення [16]. Не викликає сумніву, що однією з базових характеристик демократичної, правової і соціальної держави є охорона і захист законних прав і свобод людини і громадянина. Фактично це відображено вже на доктринальному рівні визначення цих трьох перелічених понять. Зокрема соціальна держава, як правило, описується вітчизняними дослідниками як «держава, метою якої є створення всіх можливих умов для реалізації соціальних, економічних та культурних прав, для самостійного забезпечення ініціативною та соціально відповідальною особою необ-

гідного рівня матеріального добробуту собі та членам своєї сім'ї, гарантує кожному прожитковий мінімум для гідного людини існування й сприяє зміцненню соціальної злагоди у суспільстві» [17]. Що стосується правової держави, то широко розповсюдженим способом її визначення є встановлення таких фундаментальних принципів, як: верховенство права; здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову; взаємна відповідальність держави і особи; гарантування прав і свобод людини і громадянина [18]. При цьому, як аргументовано доводять В. Цветков та В. Горбатенко, конституційна норма про Україну як правову державу набуває сенсу лише тоді, якщо на державному рівні «об'єктивно реалізується функція охорони і захисту людини як особистості, її прав, властивого їй прагнення до забезпечення власної гідності і свободи» [19]. Тобто, якщо правоохоронна функція не реалізується взагалі, або ж реалізується неналежним чином, то положення ст. 3 Конституції України про те, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а також про те, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, перетворюються з конституційної норми на звичайну декларацію держави про наміри. Нарешті демократична держава описується як «специфічна форма організації публічної влади, яка характеризується конституційно закріпленою системою інститутів, що гарантують верховенство суверенної волі народу, взаємодіє з суспільством на засадах правових принципів, які забезпечують політичну владу від узурпації з будь-якого боку, забезпечують постійне представництво інтересів громадян, а також реальний захист прав і свобод людини і громадянина» [20].

Таким чином, як існування, так і розвиток демократичної, соціальної і правової держави нерозривно пов'язані з процесом реалізації цією державою правоохоронної функції. Цікаво зазначити, що про роль цієї функції писали ще представники класичної державно-правової думки. Скажімо, Дж. Локк вважав, що саме охорона і захист права як одна з функцій державної влади, виступила тим стимулом, який взагалі уможливив конститутування держави [21]. Не менш цікаві міркування з цього приводу висловлював В. фон Гумбольдт, який писав, що саме в охороні прав і свобод людини, а також у гарантуванні їхньої безпеки існування держави набуває

свого якнайповнішого втілення, оскільки за умови відсутності прав, свобод і безпеки людина не може ані розвивати свої сили, ані використовувати їх плоди [22]. З огляду на це стає зрозумілою позиція тих сучасних фахівців, які, описуючи роль та значення правоохоронної функції, характеризують її як «центральної»: «центральне місце в системі функцій демократичної держави посідає... функція охорони прав і свобод людини і громадянина... ця функція з'являється тільки в умовах демократичної держави і поступово розвивається паралельно з процесом зростання її правового, соціального характеру... в її основі лежить принцип визнання людини найвищою соціальною цінністю, невідчужуваності та непорушності її основних конституційних прав і свобод» [23].

Водночас, практично всі юристи, які займаються проблематикою реалізації функцій держави вказують на те, що правоохоронна функція не є однорідною за своїм змістом і включає у себе декілька видів діяльності держави: здійснення правосуддя, конституційний контроль, попередження правопорушень, оперативно-розшукова діяльність, прокурорський нагляд, галузевий нагляд, виконання судових рішень, надання юридичної допомоги тощо [24]. Інколи ці види діяльності подаються у дещо іншій формі: правосуддя, конституційний контроль, прокурорський нагляд, надання юридичної допомоги та захист у кримінальних справах, організаційне забезпечення діяльності судів, попередження, виявлення та розслідування правопорушень [25]. Утім, оскільки наразі ми не ставимо на меті визначення та класифікацію окремих складових частин процесу реалізації правоохоронної функції держави, наголосимо лише на тому, що як за своїм змістом, так і за своєю структурою вона утворює складну й багаторівневу систему, у якій взаємодіють різні органи державної влади.

Разом із тим, правоохоронна функція часто описується як цілеспрямована соціально значима діяльність держави, що здійснюється спеціально уповноваженими органами шляхом застосування юридичних заходів впливу згідно з законом з метою забезпечення законності і правопорядку в суспільстві, боротьби із злочинністю та іншими правопорушеннями, охорони та захисту законних інтересів громадян, державних і громадських організацій [26]. Це дозволяє визначити коло завдань, які характеризують правоохоронну функцію держави і виділити її з-поміж

інших функцій. На думку російських дослідників В. Кулапова та О. Малька, до цих цілей слід віднести: охорону прав і свобод громадян, захист форм власності, забезпечення режиму законності, боротьбу зі злочинністю, охорону суспільного порядку, виконання покарань та профілактику правопорушень [27]. Щоправда, наголошуючи на специфіці зазначеної функції, необхідно вказати на декілька принципів моментів.

По-перше, як реалізація, так і сам зміст правоохоронної функції нерозривно пов'язані з правом, а отже, вона не може досліджуватись поза контекстом побудови в Україні правової держави. При цьому саме в процесі її реалізації відбувається практичне втілення таких принципів, як: верховенство права, законність, пріоритет прав людини і громадянина. По-друге, успішність реалізації правоохоронної функції безпосередньо залежить від стану та рівня розвитку правової системи та її елементів. Це означає, що, досліджуючи механізми її реалізації, слід брати до уваги не лише стан розвитку системи законодавства та її якісні показники (включаючи й законодавчий процес та законодавчі процедури [28]), а й такі елементи правової системи, як права свідомість громадян, правава культура, правава ідеологія тощо, адже всі вони пов'язані з успішністю державного впливу на суспільні відносини, що пов'язані з охороною та захистом права, стимулюванням правових моделей поведінки, укоріненням поваги до права та переконанням у фундаментальному характері його ролі у процесі суспільного і державного розвитку.

Фактично, спираючись на існуючі у юридичній науці підходи до визначення сутності та змісту правоохоронної функції держави, можна стверджувати, що в її основі лежить насамперед таке завдання, як захист прав і свобод людини у всіх сферах її життєдіяльності та розвитку (економічній, політичній, соціальній, екологічній, інформаційній тощо). Говорячи про створення надійної системи забезпечення та реалізації цієї функції, слід вказати, що як така – тобто в найбільш загальному аспекті – вона притаманна практично всім без виключення органам державної влади, незалежно від їх приналежності до тієї чи іншої гілки державної влади. Однак, попри це, можна вказати на цілий ряд органів держави, що існують у будь-якій країні, для яких реалізація правоохоронної функції складає основу та серцевину їхньої діяльності.

Зокрема, якщо звернутися до норм Закону України «Про міліцію», ними чітко закріплюється, що міліція в Україні – це державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань. А його основними завданнями є: забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона і забезпечення громадського порядку; виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили; забезпечення безпеки дорожнього руху; захист власності від злочинних посягань; виконання кримінальних покарань і адміністративних стягнень; участь у наданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

Особливу роль у системі правоохоронних органів України відіграє прокуратура. Відповідно до Конституції України та чинного законодавства прокурорський нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, органами державного і господарського управління та контролю, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими радами, їх виконавчими органами, військовими частинами, політичними партіями, громадськими організаціями, масовими рухами, підприємствами, установами і організаціями, незалежно від форм власності, підпорядкованості та приналежності, посадовими особами та громадянами здійснюється Генеральним прокурором України і підпорядкованими йому прокурорами. Відповідно до ст. 5 Закону України «Про прокуратуру», до цього органу державної влади належать функції: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Специфічною, і одночасно важливою

для розвитку правової держави, формою реалізації правоохоронної функції є діяльність органів судової влади, які покликані охороняти права і свободи людини і громадянина в процесі правосуддя. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Щоправда, за станом на початок 2012 року довіра громадян до органів внутрішніх справ і до судових органів державної влади як до базових елементів у системі правоохоронних органів України, що забезпечують реалізацію правоохоронної функції держави, залишалась критично низькою.

Отже, як засвідчує державотворчий досвід України, саме проблеми організації діяльності правоохоронних органів, її низька ефективність, неякісна підготовка кадрів, численні порушення самими цими органами державної влади прав і свобод людини і громадянина, стають на заваді реалізації правоохоронної функції в цілому. Справді, аналізуючи сам процес забезпечення цієї функції, слід наголосити, що наразі досі зберігають свою актуальність такі проблеми, як: зміцнення законності та правопорядку, посилення боротьби із злочинністю; запровадження ефективних механізмів захисту свободи вільного висловлювання думки, вільної преси, вільних мирних зборів, мітингів і демонстрацій, вільного об'єднання у політичні партії і громадські організації; встановлення чітких процесуальних норм захисту прав та свобод людини; невідкладне припинення практики втручання державних органів у життя людини, реальне забезпечення недоторканності житла, збереження таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; сприяння законодавчому визначенню прав опозиції; категоричне недопущення будь-яких форм політичних репресій; запровадження чітких правових норм для захисту інтелектуальної власності з одночасним посиленням на міжнародному рівні механізмів захисту прав інтелектуальної власності суб'єктів господарювання України; запровадження ефективних інституційних механізмів боротьби з криміналізацією національної економіки, вдосконалення законодавчої бази у сфері боротьби з відмиванням доходів, отриманих

злочинним шляхом; системне здійснення роботи, спрямованої на максимальне забезпечення гарантій захисту законних прав та інтересів осіб, що потерпіли від злочинів, реальне відшкодування заподіяної їм шкоди.

Таким чином, узагальнюючи результати проведеного дослідження, можемо підсумувати їх у вигляді таких висновків.

По-перше, постання України як демократичної, соціальної і правової держави істотно піднесло роль та значення правоохоронної функції, яка набула властивостей однієї з центральних або пріоритетних функцій Української держави. Зазначена зміна була спричинена тим, що в процесі охорони і захисту права їх головним об'єктом стають саме права і свободи людини і громадянина, які не лише визначають всю діяльність держави (а отже, і всі її функції), а й надають цій діяльності специфічні «людиноцентричні» цінності.

По-друге, з огляду на те, що реалізація правоохоронної функції тісно пов'язана з ефективністю діяльності правоохоронних і судових органів України, актуалізується потреба комплексного реформування системи зазначених органів державної влади, що дозволить не лише оптимізувати їх структуру, а й реально орієнтувати їх діяльність на втілення конституційних принципів верховенства права і пріоритету прав людини.

По-третє, в умовах глобалізації реалізація і забезпечення правоохоронної функції Української держави пов'язана з розв'язанням таких проблем, як: боротьба зі злочинами проти життя, здоров'я, свободи, гідності особи та власності; боротьба з тероризмом і міжнародною злочинністю; боротьба з торгівлею людьми та незаконною міграцією; боротьба з незаконними діями, пов'язаними зі зброєю, боєприпасами, вибуховими, отруйними речовинами і радіоактивними матеріалами; боротьба з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин; боротьба зі злочинами у сфері економіки, у тому числі у сфері оподаткування, легалізації (відмивання) доходів отриманих від злочинної діяльності, підроблення грошей, документів та цінних паперів; боротьба з контрабандою товарів та/або інших предметів; боротьба зі злочинами, об'єктом яких є культурні та історичні цінності; боротьба зі злочинами у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

ПРИМІТКИ

1. Воеводин Л. Д. Юридичний статус личности в России / Л. Д. Воеводин. – М. : Изд-во МГУ; Изд. группа ИНФРА-М-НОРМА, 1997. – С. 36–37.
2. Шафиров В. Человеческий подход к пониманию права / В. Шафиров // Право Украины. – 2010. – № 4. – С. 43.
3. Летнянчин Л. І. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики : монографія / Л. І. Летнянчин. – Х. : Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. – С. 82–83.
4. Селіванов В. М. Право і влада суверенної України: методологічні аспекти : монографія / В. М. Селіванов. – К. : Ін Юре, 2002. – С. 143–148.
5. Парламентский глоссарий / авт.-сост. : А. Х. Саидов, Т. Я. Хабриева. – М. : НОРМА, 2008. – С. 264–265.
6. Витрук Н. В. Общая теория правового положения личности / Н. В. Витрук. – М. : НОРМА, 2008. – С. 360.
7. Скрипнюк В. М. Розвиток системи державної влади в Україні: конституційно-правові аспекти : монографія / В. М. Скрипнюк. – К. : Логос, 2010. – С. 402–403.
8. Онопенко П. В. Правоохоронні функції держави Україна / П. В. Онопенко. – К. : Варта, 2003.
9. Куліш А. М. Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної системи України : монографія : у 2 ч. / А. М. Куліш. – Суми : МОН України, 2007. – Ч. 1. – [Б. м.] : [б.в.], 2007.
10. Пікуля Т. О. Правоохоронні органи в механізмі держави України (теоретико-правові питання функціонування) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.01 / Т. О. Пікуля ; Нац. академія внутрішніх справ України. – К., 2004.
11. Горінецький Й. І. Правоохоронна функція держав Центральної Європи: теоретичні і практичні аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.01 / Й. І. Горінецький; Нац. академія внутрішніх справ України. – К., 2005.
12. Загуменна Ю. О. Реалізація правоохоронної функції держави органами внутрішніх справ України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / Ю. О. Загуменна ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011.
13. Братко А. Г. Правоохранительная система (вопросы теории) / А. Г. Братко ; ред. Э. А. Чиркин. – М. : Юрид. лит., 1991. – С. 3–9.
14. Артемьев А. М. Системные свойства, функции и правовое обеспечение государственной правоохранительной службы : монография / А. М. Артемьев. – М. : Моск. ун-т МВД России, 2008. – С. 62–103.
15. Харченко О. В. Теоретические и организационно-правовые основы деятельности органов исполнительной власти в рамках реализации правоохранительной функции государства : монография / О. В. Харченко. – СПб. : ООО «Книжный дом» СПб ИГО, 2009. – С. 30–45.
16. Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України. Академічне видання / О. В. Скрипнюк. – Х. : Право, 2009. – С. 143.
17. Панкевич О. З. Соціальна держава: до загальнотеоретичної характеристики / О. З. Панкевич // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2004. – № 2–3 (28–29). – С. 33.
18. Совгира О. В. Конституційне право України : навч. посіб. / О. В. Совгира, Н. Г. Шукліна. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – С. 88.
19. Цветков В. В. Демократія – Управління – Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства / В. В. Цветков, В. П. Горбатенко. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – С. 295.
20. Сенчук В. В. Поняття та ознаки демократичної держави: теоретико-правовий аспект / В. В. Сенчук // Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. – Вип. 44. – С. 111.
21. Локк Дж. Два трактата о правлении / Дж. Локк // Соч. : в 3 т. – М. : Мысль, 1988. – Т. 3. – С. 334–335.
22. Гумбольдт В. фон. О пределах государственной деятельности / В. фон Гумбольдт. – М. : Социум, Три квадрата, 2003. – С. 47.
23. Загальна теорія держави і права : підручник / за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – С. 96.
24. Фокин В. М. Правоохранительные органы Российской Федерации / В. М. Фокин. – М. : Былина, 1999. – С. 13–14.
25. Юзикова Н. С. Система судебных и правоохранительных органов Украины / Н. С. Юзикова. – Днепропетровск : Гарант ЧПС, 1999. – С. 14–15.
26. Клименко Н. І. Правоохоронні органи України / Н. І. Клименко. – К. : Вид-во Європейського

ун-ту, 2002. – С. 7–8.

27. Кулапов В. Л. Теория государства и права : учебник / В. Л. Кулапов, А. В. Малько. – М. : НОРМА, 2008. – С. 67–68.

28. Скрипнюк О. В. Законодавчий процес і парламентська законодавча процедура в Україні (проблеми якості, рекомендації щодо вдосконалення в контексті європейської практики) : монографія / О. В. Скрипнюк, М. О. Теплюк, О. І. Ющик. – К. : Атіка-Н, 2010. – С. 3–8.

Вольнец Виталий. Роль правоохранительной функции государства в процессе государственного строительства и правотворчества в Украине.

В статье исследуются понятие и роль правоохранительной функции государства в аспекте практической реализации принципов правового, социального и демократического государства в Украине. Автор определяет содержание правоохранительной функции, ее связь с другими функциями современного государства, анализирует перспективы совершенствования ее законодательного обеспечения. Особое внимание уделяется вопросу охраны и защиты прав человека в процессе реализации правоохранительной функции.

Ключевые слова: правоохранительная функция, правовое государство, права и свободы человека и гражданина, правоохранительные органы, Конституция Украины, правовая система.

Volynets Vitaliy. The role of the state law enforcement in the state construction and legislating of Ukraine.

The article examines the concept and role of law enforcement functions of the state in aspects of practical implementation of the principles of the legal, social and democratic state in Ukraine. The author determines the content of the law enforcement functions, its relationship with other features of the modern state, analyzes the prospects for improving its legislative support. Particular attention is paid to the preservation and protection of human rights in the implementation of law enforcement function.

Key words: law-enforcement function, rule of law, human rights and freedoms, law enforcement bodies, Constitution of Ukraine, legal system.